

der geloóvig aangrijpen, en ons op nieuw opregtelijk daarin begeven. (6) Daartoe moest een iegelijk, zich dan nu ook, opregtelijk zoeken te bekeeren; van zijne zonden en goddeloosheden. O! Wij moeten op dezen dag, met Gods genade, ernstig voornemen, afstand van de zonden te doen. Wij moeten, in de kracht van Christus, nu een opregt besluit nemen, tegen alle zonden; en arbeiden, van nu voortaan, om als een volk Gods, waardiglijk voor Hem te wandelen en te leven. (a) Om te zijn *die vrolijken*, die ons alleen in God verblijden, en een *vermaak hebben, in Zijne Wet*. Rom. VII. (b) Om van nu af aan, niet dan *gerechtigheid te doen*, en in des Heeren regten en inzettingen te wandelen. (c) Ja ook, om den Heere te *gedenken, op Zijne wegen*; en Hem, in al ons doen en laten, altijd voor oogen te houden, en alzoo Zijner steeds gedenkende met vreeze, en eene heilige beving. (d) En eindelijk wij moesten zoeken, altijd op den Heere, onzen God *te wachten*, met eene stille gebogenheid des harten, onder Zijne oordeelen en kastijdingen: en wij moesten ons *vertrouwen, van alles afrekken, en het alleen op den Heere stellen*; en alzoo steeds zoeken te leven, in de praktijk van dat woord des Profeets Micha, VII: 7, *Maar ik zal uitzien, naar den Heere; ik zal wachten op den God mijns heils; mijn God zal mij hooren*.

Ziet daar mijne Vrienden! dit zoude de eenige en rechte weg zijn, tot onzer aller tijdelijke en eeuwige behoudenis. Och! of de Heere hiertoe, ons allen te zamen, en het volk van Nederland, met Zijnen Geest, uit der hoogte, heden mogte behulpzaam zijn! dat Hij nu *de hemelen wilde scheuren!* en tot ons, met Zijnen Geest mogt *nederkomen*. O! of wij Hem allen, ten besluite, daarom regt vurig en ootmoedig mogten bidden! Amen.

BIDDAGS-PREDIKATIE.

UIT

R O M. XI: 26.

Gelijk geschreven is, de Verlosser zal uit Sion komen, en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.

Het is een wonderlijk woord, dat de Heere, onze God heeft gesproken tot Zijn volk, en geloovige Kerk hier op aarde: *en Ik zal u mij ondertrouwen in eeuwigheid*. Hoz. II: 18. Dat is: Ik zal een eeuwig trouw-, of huwelijks-verbond met u maken, dat onverbrekkelijk zal zijn, en door alle eeuwen heen zal duren, en nooit zal eindigen. Dit heeft onze gezegende en dierbare Zaligmaker nog nader bevestigd, met Zijn eigen mond hier op de aarde, toen Hij aldus afscheid nam, van Zijne Kerk en geliefde bruid, bij Zijne glorierijke hemelvaart: *en ziet! Ik ben met ulieden, alle de dagen, tot de voleinding der wereld*. Matth. XXVIII: 20. — Als of Hij zeide: Ik ga nu wel lichamelijk naar den hemel, en zal daar voortaan ook altijd blijven, tot den grooten dag, van de weder oprigting aller dingen; nochtans zal ik daarom, niet minder met mijne Godheid, genade, Majesteit en Geest, altijd bij mijne Kerk zijn, welke ik hier laat op de wereld, en zal bestendig aan haar verbonden blijven; Ik zal mijn geloovig volk, in eeuwigheid niet begeven noch verlaten; *bergen zullen wijken* enz. Jes. LIV: 10. O! wat is dat niet, een wonderlijk dierbaar, en troostrijk woord! daarin alleen, ligt toch al het heil, van de Kerk Gods, hier op aarde. — Als zij slechts dit eene Goddelijke Woord, *Ik zal U mij ondertrouwen in eeuwigheid*, kwijt was, dan was zij alles kwijt; en dan zou de Satan wel ras, zijne

heerschappij weder over alles uitbreiden. — De arme sterfelijke menschjes, rigten ook trouw-verbonden, en huwelijks-accorden of verbindtenissen, met malkanderen op; en ziet! dan zijn zij veeltijds zoo verblijd, als of zij nu voor altijd wel genoeg gelukkig waren; en toch, een weinig tijds daarna, dan komt de dood, en breekt die vaste verbonden, voor eeuwig aan stukken; dan is al dat schoone goed, schielijk verdweenen, als een rook en damp, die haast voorbijgaat. Maar, wat is dat onverbreekelijke, en onveranderlijke trouw-verbond, van Christus met Zijne Kerk, en met een ieder opregt geloovige, dan niet onëindig dierbarer en zaliger! want dat luidt aldus: *en Ik zal een verbond des vredes met hen maken; het zal een eeuwig verbond met hen zijn; en ik zal mijn heilichdom, in het midden van hen zetten, tot in eeuwigheid.* Ezech. XXXVII: 26. De grond van deze zaak, is Gods onveranderlijk wezen, en dat Hij tot ons zegt: *Ik, de Heere worde niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs niet verteerd.* Mal. III: 6. en dat de Heere Jezus Christus, ook over ons uitroept: *Ik ben dood geweest, en ziet! Ik ben levendig, in alle eeuwigheid.* Openb. I: 18. Dat de Kerk, en alle ware geloovigen, nu getrouwd en vast verbonden zijn, aan den eeuwigen God, en aan Zijnen eeuwigen Zoon Jezus Christus, die *gisteren en heden dezelfde is, en in der eeuwigheid.* Hebr. XIII: 8, dat maakt hen alle te zamen, nu ook eeuwiglijk, Zijn wijf en bruid te zijn, zonder ooit weder van Hem gescheiden te worden, volgens hetgene de Zaligmaker, van hen allen gezegd heeft, *en een iegelijk die leeft, en in mij gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid.* Joh. XI: 26.

Nogtans neemt dit alles niet weg, dat de Heere, aan eenig gedeelte van Zijn volk en Kerk, om hunne zonden en trouwloosheid, niet wel eens voor eenen tijd, een scheidbrief zoude geven; even als een man, die zijn overspelig wijf, voor eenen tijd, uit zijn huis zet; of die haar elders opsluit, zonder eenige omgang noch gemeenschap met haar te houden, tot dat zij een waar berouw krijgt, zich verbetert, en haren vertoornden man te voet valt; als wanneer hij haar, dan ook wederom, in genade ontvangt en aanneemt.

Dat de Heere, de allerhoogste God, op diezelfde wijze, ook wel handelt, met Zijn volk en Kerk hier op aarde, waaraan Hij zich, door een eeuwig en onverbreekelijk trouwverbond, vastgemaakt en mede verenigd heeft, zulks zal ons het Joodsche volk, zeer klaar en levendig leeren, door hun allerongelukkigst voorbeeld; gelijk wij dan, om tot eene regte en grondige verklaring, van onzen Tekst te komen, dit hier eerst eens, wat nader dienen aan te wijzen; want van hunne afsnijding en verwerping, door toedoen van hunne ongeloovigheid en ongehoorzaamheid; en van der Heidenen opneming in hunne plaats, zoo ook van hunne weder aanneming, in den laatsten tijd, als de volheid der Heidenen eerst zal ingegaan zijn, handelt de Apostel in dit, ons uitmuntend Tekst Kapittel.

De Joden dan, zijn het eerste, en aloude volk des Heeren; zij zijn eerst aan God plechtig getrouwd en verbonden, op den berg Sinai, in de woestijn van Arabiën, nadat de grond, van dat eeuwige huwelijks-verbond, reeds lang te voren, al vast gelegd was, in dat verbond, dat God met hunnen Vader *Abraham*, en met zijnen zade, had opgericht. Ja, al vroeger zelfs, in het verbond *met Noach*, en in het paradijs-verbond met *Adam*, en met de eerste stamvaders, van de heilige linie, of van het heilige vrouwezaad, dat van het onheilige slangezaad wierd afgescheiden, en ook altijd geheel afgescheiden is gebleven, tot op den dood, van onzen Heere Jezus Christus, waardoor die middel-muur der afscheiding, toen is omvergeworpen: zoodat de Joden dan eigenlijk, dat ware volk van God zijn, dat aan Hem getrouwd geweest is, van het Paradijs af aan; waarom zij dan ook, de *getrouwde*, doch de Heidenen de *eenzame* geheeten worden, die voor den dood van Christus, geen deel of eigendom aan God hadden. Jes. LIV: 1. Ziet nu Gods ontzaggelijke en heilige wegen met dit volk ook eens in! Wanneer zij de maat hunner zonden, (waarvan wij, in het voormiddaguur gehandeld hebben,) nu eindelijk vervuld hadden, zoo verwoestte en roeide de Heere, God der heirscharen, eerst het koninkrijk van *Israël* uit, door de Assyriërs, en wierp daarna ook *Juda*, of het Joodsche volk buiten Zijn huis, zond hen verre van

zich weg, in de Babijlonische gevangenis, liet hun Land en staat, hun stad en tempel en alles, gansch deerlijk vernielen en verderven, door de Chaldeën.

Dit vreesselijke wraak-oordeel van God, van Nebukadnezars eerste inneming van Jeruzalem afgerekend, heeft een tijd van zeventig jaren lang geduurd, en de stad Jeruzalem heeft twee en vijftig jaren, als een verwoeste stad, in hare puinhoopen begraven gelegen. Door deze scherpe tuchtigingen, wierden de trotsche harten der Joden, eindelijk zoodanig gebroken, dat zij zich nu, zeer diep, voor den Heere hunnen God vernederden, bekennende hunne zonden en verdiende straf, en daarover berouw hebbende. Daarop heeft God, gedachtig zijnde aan het eeuwig verbond, dat Hij met dit Volk gemaakt had, hen genadiglijk, uit de gevangenis van Babel weder verlost, door de hand van Cores of Cijrus, den Koning der Persen; heeft hen weder gezonden in hun Land, en heeft hunnen verwoesten staat, stad en tempel weder altemaal laten oprigten, onder het bestuur van Esra, Nehemia, Zerubabel en andere kloeke hoofden en leidslieden. Nu woonden zij weder als voorheen, bij God in Zijn huis; waren weder met Hem verzoend, en hun staat is toen, tusschen de 500 en 600 jaren, ook alzoo bevestigd gebleven. Doch, dewijl zij alras weder, tegen den Heere hunnen God begonnen te zondigen, en dat gedurig op nieuw, zoo zijn zij, gedurende dien tijd, dan ook met menig zwaar en schrikkelijk oordeel van Hem gestraft. Nogtans wierd hun staat, door en onder dat alles, in den grond, steeds hoe langer hoe erger en slimmer; zoodat zij, voor een nieuw en nog veel zwaarder verderf en verwoesting, allengskens weder bereid wierden. Ten laatsten vervulde de Heere God aan hun, Zijne groote belofte, en zond hun den Messias in het vleesch, onzen gezegenden Heere en Zaligmaker Christus; die vond hen toen in het hoogste verval en verdorvenheid. Hij maakte zich aan hun bekend, door Zijne Goddelijke leer en wonderwerken, dat Hij hun Heer, Messias en Verlosser, en de eeuwige Zone Gods was; Hij arbeidde alzins, om hen in Hem te doen gelooven; maar zij waren nu zoo diep blind, en geheel bedorven, dat zij Hem niet hebben willen hooren, noch aannemen;

maar Hem, als een Verleider en valsche Messias, hebben gekruist; waarna zij ook, Zijnen *Heiligen Geest*, dien Hij hun, van Zijnen Hemel zond, benevens Zijn *Evangelie* hebben verworpen en bespot, en zich, met alle magt, tegen de oprigting en uitbreiding van Zijn *Koningrijk* in de wereld, vijandig hebben aangekant enz. Dit nu was de schrikkelijke hoogte, van der Joden snoode goddeloosheid, tegen den Heere, hunnen God, waardoor zij Zijnen heiligen toorn, zoo zeer tegen zich ontstoken, en brandende gemaakt hebben, dat die, na het zwaarste oordeel, van langer dan zeventien eeuwen, waaronder zij nu reeds gelegen hebben, nog geenzins heeft kunnen uitgebluscht, noch eenigzins verzoend worden. Van dien tijd en ure af aan, dat zij den Heere der heerlijkheid, alzoo verworpen en gekruist hebben enz., heeft God hunnen staat, omtrent 40 jaren, zoo nog gelaten, ten einde Hij inmiddels, gelegenheid zoude hebben, om dat overblijfsel, naar de verkiezing Zijner genade, hetgeen nog onder hen was, door den dienst der Apostelen, uit hun midden te roepen, en te vergaderen, tot het Christelijke geloof, en hen alzoo tot *een* ligchaam of kerk te vereenigen, met de Heidenen. Maar, zoo dra dit geschied was, heeft de Heere God, het ongehoorzame en ongeloovige Joodsche volk, even als een ontrouw, overspelig wijf, andermaal uit Zijn huis verstooten, en heeft zich geheel van haar gescheiden, latende haren staat, stad en tempel, ten eenemaal, door de Romeinen verwoesten, waarna Hij, dit volk als ballingen, van voor Zijn aangezicht heeft verstrooid en weggedreven, over den geheelen aardbodem, om nevens Israël, of de tien stammen, die reeds lang te voren verstrooid waren over den aardbodem, en nooit weder in hun Land hersteld zijn geworden, in de uiterste ellende en versmaadheid, nu voortaan te leven, onder de Heidenen, zonder God of ware Godsdienst; daarentegen, heeft Hij de Heidenen, die voor dezen Zijn volk niet waren, maar die aan den duivel getrouwd waren, van dien tijd af, in de plaats der Joden, tot Zijn volk aangenomen, en heeft dat eeuwig trouw-verbond, nu ook met hen opgerigt, en Zijn heiligdom, voor eeuwig onder hen gesteld. Onder hen heeft God nu, in den

tijd des Nieuwen Testaments Zijne kerk; onder hen woont Hij nu, in Geest en in waarheid, daar Hij toch onder de Joden, maar in de letter en in de schaduw, te voren gewoond had. De Heidenen zijn nu, door de groote genade, van het bloed en den Geest van Christus, in de heerlijke erfenis, des Evangeliums ingetreden, dewelke de Joden, door hunne ongeloovigheid versmaad hebben; zij hebben nu alles verkregen wat God beloofd had door de Profeten onder het Oude Testament; en de Joden, die Gods natuurlijk en oude volk zijn, hebben helaas nu Christus, den Geest en den Vader, het heiligdom, den hemel, en alles al te maal verloren, door hunne eigene ongeloovigheid en ongehoorzaamheid. En deze is de groote, en heerlijke verborgenheid, mijne Vrienden! welke Paulus hier den Heidenen leert, in dit ons Tekst Kapittel, dat zekerlijk een van de gewigtigste hoofdstukken is, van den ganschen bijbel.

Doch, wat nu wijders de rampzalige Joden belangt, waaronder wij de verstrooide Israëlieten dan ook gedurig mede insluiten en verstaan als gezamenlijk het oude en natuurlijke volk van God uitmakende, dat Hij, in het laatste der dagen, in Zijn verbond eens weder zal herstellen; dit volk heeft nu alreeds langer dan zeventien honderd jaren, gelijk wij reeds gezegd hebben, onder dat gansch zwaar oordeel, van den Heiligen God gelegen, en nog blijft Zijn toorn tegen hen branden, als een vuur; alhoewel zij daarvan niet ganschelijk verteerd en verslonden worden, even zoo weinig als toen zij in den gloeienden oven van Egypten waren; want dit is nog heden, de groote en heilige verborgenheid, van den brandenden braambosch, welke God aan Mozes vertoond heeft, aan den berg Horeb. En wat is hiervan toch nu anders de reden, dan dat eeuwige trouw-verbond, dat God met hun gemaakt heeft, toen de Heidenen nog Zijn volk niet waren? God draagt hen nu nog, in hunnen ellendigen en verworpen staat, alleen door het woord Zijner kracht, dat Hij, in de oude dagen, tot hun gesproken heeft zeggende: *en ik zal u mij ondertrouwen in eeuwigheid.* Dit gezegend woord, houdt de ongelukkige Joodsche natie, dan nu nog staande op de wereld, en de Heere roept nog dagelijks tot hun,

ofschoon zij het nu geenszins hooren: *Ik de Heere word niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs! niet verteerd.* Uit kracht van dit heilig woord, blijven zij dan ook nog heden, in hunnen verwoesten en verlaten staat, onder de Heidenen, dat ware en getrouwde volk van God, dat zaad van den uitverkoren Abraham; hier voor moeten zij van ons, Heidenen, die nu in hun geestelijk erfdeel wonen, alleen door Gods genade, dan nu ook zekerlijk erkend, en onveranderlijk altijd gehouden worden. En ziet! dit is het nog niet alles; maar dewijl de Joden nu nog Gods volk zijn, en voor eeuwig blijven, zoo zal hunne droevige verstooting en verwerping, hoe lang die reeds geduurd mogte hebben, en ook nog verder duren mogt, toch eindelijk eens wederom ophouden; Gods grimmige toorn zal niet eeuwig op hen rusten, maar slechts nog een bepaalden tijd, tot zoolang namelijk, dat de gansche volheid der Heidenen, eerst zal in gegaan zijn; hier naar wacht hunne genadige herstelling en verzoening met God, nu maar alleen; het gansche uitverkoren heidendom moet eerst voor hen zijn ingegaan, om te wonen in Gods huis, en binnen Zijne muren; het Evangelie moet nu eerst, over de gansche wereld verkondigd zijn, en alle de heirscharen der Heidenen, moeten eerst tot Christus hunnen Heiland bekeerd zijn, en Hem, door het geloof aangenomen hebben. En ziet! zoo aanstonds, als de laatste Heidenen zullen ingegaan zijn, en er geen meer Heidenen geroepen, noch bekeerd zullen worden, dan zal de Heere niet langer wachten, om Zijne genadige, en almachtige hand weder te leggen, aan de zalige bekeering en herstelling, van Zijn oude Joodsche volk. O! dan zal Jehovah God, met groote en wonderlijke kracht, daaraan gaan werken, om Zijn oude Joodsche-overspelig wijf, dat nu zoo lang geheel van Hem vervreemd, en gescheiden geweest is, eens weder te huis te halen, op eene heilige wijze, door Zijn Woord en Geest, en haar dan voor eeuwig, bij Hem te doen wonen, zonder zich ooit weder, van haar te scheiden, of haar van zich te laten scheiden. Deze voorname waarheid, aan welker regte kennis en geloof, de Christen-kerk gansch veel gelegen is, begint de Apostel hier te leeren vers 23, *maar ook*

zij, zegt hij daar van de ongeloovige en verworpene Joden, *indien zij in het ongeloof niet blijven, zullen ingeënt worden; want God is magtig, hen weder in te enten.* Ja, hij toont vers 24, dat die weder-aanneming en bekeering, van het Joodsche volk op zijn tijd, voor den almachtigen God, veel minder moeite zal zijn, dan Hem der Heidenen bekeering, en roeping tot het Evangelie, wel geweest is, en nog is en blijft, naardien de Heidenen, eerst hebben moeten *afgehouden worden, uit den olijfboom, die van nature wild is; en dan nog wijders, tegen nature ingeënt worden, in den goeden olijfboom; daar toch de Joden, die natuurlijke takken zijn, veelmeer en gemakkelijker, in hun eigen olijfboom, weder zullen kunnen ingeënt worden.* — Hierop gaat de Apostel deze waarheid, dan nog nader openleggen en bevestigen; niet slechts als eene waarheid, die mogelijk en ligt voor God is om te doen; maar ook, als eene waarheid, welke gewis en zeker bij den Heere is, en ook vastelijk bij Hem besloten. Want, alzoo spreekt hij vers 25, en in het begin van ons Tekstvers: *want ik wil niet broeders! dat u deze verborgenheid onbekend zij; opdat gij niet wijs zijt bij u zelve, dat de verharding voor een deel over Israël gekomen is, tot dat de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn, en alzoo zal geheel Israël zalig worden.*

Doch eene zoo groote en hoogwigtige waarheid, bewijst de Apostel nu zeer klaarlijk uit Gods eigen Woord, en uit de gewisse en zekere beloften, van dat eeuwige trouw-verbond, dat Hij met het Joodsche volk gemaakt had, zeggende daartoe, zelfs in onzen Tekst: *de Verlosser zal uit Sion komen, en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.* — Langs dezen weg, zal het ongelukkige Joodsche Volk, in het laatste der dagen, na de volkomene ingang, van al het Heidensche Volk, dan eens zekerlijk, en zonder eenigen twijfel, tot den Heere hunnen God, weder bekeerd, en tegelijk met de Heidenen, in eene Kerk, en tot een ligchaam vergaderd worden; de groote Heere de Messias, de getrouwe Heer en Bruidegom, en de almachtige Verlosser van Zijne Kerk, zal dan ingede, nog eens weder, tot dit Zijn oude verlaten volk komen, en dat werk dan zelve aan hun doen.

Maar, waartoe toch stelt de Apostel, deze gansche waarheid, van der Joden *afsnijding* en *wederinënting* hier nu alzoo aan de Heidenen voor? — Welk bijzonder doelwit of oogmerk, heeft hij toch daarmede? Anders niet geliefden! wat de voorname hoofdzaak betreft, dan om de Heidenen, hoedanigen wij ook allen, van nature zijn, wel degelijk in te scherpen, en met kracht, op ieders gemoed te drukken dat, dewijl zij nu, voor Gods heilig, geloovig en gehoorzaam volk, uit loutere genade waren aangenomen, in plaats van de Joden, zij nu dan, in allen geval, hadden te letten en toe te zien, dat zij zich, als een zoodanig heilig volk, in eenen waren ootmoed en dankbaarheid, ook altijd voor den Heere mogten gedragen; en dat zij zich toch bijzonder mogten wachten, voor diezelfde zonde van ongeloovigheid en ongehoorzaamheid, waarom God alleen de Joden verstooten en zoo zwaar en schrikkelijk gestraft had; want indien die heilige God, aldus gestreng gehandeld had met de Joden, die Zijn natuurlijk volk waren, van het Paradijs af aan, hoeveel meer zoude Hij dan niet, gestrengelijk handelen met hen, Heidenen, die toch van nature Zijn volk niet waren, indien zij zich ook, aan die zelfde zonden en goddeloosheden van het Joodsche volk schuldig maakten. — En zoo opent de Apostel hier dan de voorname grond, waaruit de gansche verpligting, van de tegenwoordige Christenkerk, die uit de Heidenen verzameld is, noodzakelijk vloeit en afkomt; namelijk, dat zij geestelijk getrouwd en verbonden zijn, aan een zoo heilig, en geduchten God, die Zijn eigen natuurlijk Wijf en Volk, de Joden, waarmede Hij zelfs, bij de vier duizend jaren achtereen, huis gehouden, en bij haar gewoond had, nogtans, om hare zonden en ongehoorzaamheid, alzoo had verworpen en verstooten, en nu in hare plaats de Heidenen had gesteld, om een beter, gelooviger en gehoorzamer volk aan hun te hebben. — O! dit alles raakt dan nu ook ons. — Gave de Heere, dat het van ons allen, maar regt ingezien en verstaan mogt worden! wat ging er dan, op dezen bededag, niet wel een helder licht des Geestes over ons op!

Inmiddels ligt er, voor ons Heidenen, ook nog eene andere, zeer gewigtige Goddelijke waarheid, in dat

heilig woord, van onzen Tekst opgesloten; waarom wij deze stoffe nu wel meest en voornamelijk, tot onze overweging hebben moeten nemen, ten einde daaruit, eenige opwekkende vermaningen en bestieringen af te leiden, voor een ieder onzer, tot bevordering van dat groote werk, der ware boete en bekeering, waartoe wij, allen te zamen, van den hoogen God, nu zoo plegtig, op dezen dag, geroepen en aangemaand worden. — Doch, wij zullen nog eerst eens kortelijk, deze drie zaken van den Tekst overwegen; (1) hoe de heilige Apostel Paulus, die genadige bekeering, en weder aanneming des Joodschen Volks, in het laatste der dagen, hier ter neder stelt, als eene gewisse waarheid, welke Hij afleidt, uit Gods eigen Woord, en onveranderlijke belofte, zeggende: *gelijk geschreven is*. (2) Den gezegenden atheur of werkmeester, van dit groote werk, die hetzelfde dan zal uitvoeren: *de Verlosser zal uit Zion komen*. (3) De wijze, hoe dit werk van Hem zal uitgevoerd worden: *Hij zal de goddeloosheden afwenden van Jakob*. Wij zullen deze drie dingen, nu maar alleen, door eene korte, zakelijke verklaring, een weinig nader ophelderen, en er dan verder, met Gods genadigen zegen, er ons eigen nut en gebruik van trachten te maken.

a. De Apostel hier handelende, als een Leeraar der Heidenen, acht het noodig, tot meerdere versterking huns geloofs, hun die groote waarheid, van der Joden weder aanneming en herstelling in Gods verbond op het einde der wereld, uit Gods eigen Woord en beloften, wel klaarlijk te bevestigen; en daarom, zoo dra heeft hij hun de waarheid zelve, hoe *geheel Israël dan alzoo zal zalig worden*, niet eerst genoemd en voorgesteld; of ziet! hij wijst hen dan ook aanstonds, tot de Heilige Schrift, waarin God die waarheid, aldus zelve geopenbaard, en aan Israël beloofd heeft, als hij zegt: *gelijk geschreven is*; te weten, door ingeving van den Heiligen Geest, in de schriften des Ouden Testaments; daarin, wil de Apostel zeggen, liggen dezen aangaande Gods klare en uitdrukkelijke beloften, dewelken Hij oudtijds, door de Profeten, reeds gedaan heeft, aan het Joodsche Volk; het staat in dat heilig woord der Profeten, wel duidelijk *geschreven*, en wij kunnen het daaruit, met

onze eigen oogen zien en lezen; en dan laat hij daarop, die Goddelijke waarheid zelve volgen. — Doch niemand moet meenen, alsof de Apostel hier maar slechts, eene enkele plaats uit het profetisch woord aanhaalde, waarin juist die waarheid, met even die zelfde woorden, punctuëel zoo geschreven zoude staan, gelijk die hier worden voorgesteld; neen; maar dit is er van de zaak: God heeft dezen aangaande, door den mond Zijner heilige Profeten, menigvuldige toezeggingen en beloften gedaan aan het Joodsche volk, dat Zijn verbond met hun, een eeuwig en onveranderlijk verbond zoude zijn, en dat daarom hun Verlosser, de Messias eens weder tot hen zoude komen, voor het einde der wereld, om hen van hunne groote, en langdurige afwijkingen eens genadiglijk, wederom te bekeeren en tot het verbond hunner vaders terug te brengen. En van alle die gewisse, Goddelijke beloftenissen, stelt de Apostel nu hier, den hoofdzakelijken inhoud en zin voor, doch welke hij wel bijzonder haalt, uit twee voornamen beloften, die God aangaande deze zaak gedaan heeft, door den Profeet Jezaias, en die woordelijk het naast overeen komen met de aanhaling, die de Apostel hier doet. De eerste vinden wij Kap. LIX: 20 alwaar het uit het gansche verband van zaken, wel klaarlijk blijkt, dat de Profeet bepaald handelt, van die bekeering der Joden, welke eerst geschieden zoude, in het laatste der dagen, en voor het einde der wereld. Aldaar doet God aan hun dan, deze dierbare belofte: *en daar zal een Verlosser tot Zion komen; namelijk, voor die, die zich bekeeren, van de overtredingen in Jakob, spreekt de Heere*. Hier zien wij dan het eerste deel van de belofte; te weten, *de komst des Verlossers tot Zion, of uit Zion*, gelijk hier staat, (dat toch in den grond en in het wezen der zaak hetzelfde is,) ten einde Jakob eens weder tot God te brengen en te bekeeren. De andere belofte komt voor Kap. XXVII: 9 alwaar de Heere zegt: *daarom zal daardoor de ongerechtigheid Jakobs verzoend worden; en dit is de gansche vrucht, dat Hij deszelfs zonden zal wegdoen*. Dit komt hier voor als eene vaste, en altijd durende toezegging des Heeren, die staan zoude blijven voor Jakob of het Joodsche volk, in alle tijden en eeuwen

der wereld. En zoo drukt dit woord, dan ook het andere deel van deze belofte, of Evangelie waarheid uit, dat de *Verlosser* alzo eens weder tot, of uit *Zion* komende, als dan *Jakobs zonden zoude wegdoen*, of de *goddeloosheden afwenden van Jakob*, dat wezenlijk hetzelfde is in de zaak, ofschoon de woorden door de overbrenging van het hebreuwsch in het grieksch ook al een weinig mogen verschillen; waarbij men dan ook nog bijzonder kan voegen de belofte, van dat nieuwe en eeuwige verbond, dat God bij den profeet Jeremias belooft, met het Joodsche volk, na dezen te zullen maken, na de vernietiging van het gebroken schaduwachtige verbond des Ouden Testaments; en in welk nieuw en beter verbond dit ook voorkomt, als eene vaste en onveranderlijke conditie van Gods zijde, dat *Hij hunne ongerechtigheden zal vergeven, en hunne zonden niet meer gedenken* Jerem, XXXI: 34, hetwelk al weder hetzelfde is, als de *goddeloosheden af te wenden van Jakob*, gelijk het hier van den Apostel genoemd wordt; — en zoo blijkt dan nu klaar, alleen uit deze weinige plaatsen, dat deze gewigtige waarheid, van der Joden bekeering, in het laatste der dagen, alzins rust op het Goddelijk gezag of autoriteit van de profetische schriften des Ouden Testaments en van de onveranderlijke beloften des Verbonds, op welke grond wij dezelve dan ook, als eene allerzekerste waarheid van God, moeten gelooven, zonder eenige twijfeling, en die met een ootmoedig verlangen des Geestes, steeds moeten te gemoet zien, en God daarom ernstig, zonder ophouden moeten bidden.

b. Wat nu deze groote zaak zelve betreft, hier in ontmoeten wij eerst de auteur of werkmeester, van dit gezegend werk, die het zelve zal verrigten en uitvoeren; deze zal geen mensch of Engel, uit den hemel; maar de Heere God zelve zijn, en wel in het bijzonder de Zone Gods, de Messias, onzen Heere Jezus Christus, want van Hem is het, dat alhier gezegd wordt, *de Verlosser zal uit Zion komen*; of, zoo als het profetisch woord het uitdrukt, *tot Zion*. De eeuwige Vader heeft den Messias, Zijnen Zoon, aan de uitverkorene kerk, tot haren *Verlosser* geschonken, al aanstonds van het Paradijs af aan, bij

de aller eerste oprigting van Zijn verbond, met onze voor-ouderen, daar noemde Hij Hem het *Vrouwe-Zaad*; en daarna heeft Hij Hem, den *Verlosser* geheeten, en Hij heeft den ganschen Persoon, het ambt en werk, en de heerlijke deugden en hoedanigheden van Christus, al te maal zeer levendig en duidelijk afgebeeld, door de schaduwachtige wet, van de *Goels* of *Verlossers* onder Israël; doch in welke dingen wij ons, om de korthed des tijds, nu niet kunnen inlaten; het moet ons hier maar alleen genoeg zijn, het daar voor zekerlijk te houden, dat de eeuwige Zone Gods, onzen Heere Jezus Christus, door de aanstelling en verördinering Zijns Vaders, in den eeuwigen Vrede-Raad, en door de Goddelijke kracht en werking Zijns Heiligen Geestes, de groote Verlosser en Heiland, Hoofd en Koning, Man en Bruidegom, Zijner uitverkoren kerk is en van ieder waar, geloovig lidmaat derzelve in het bijzonder en dat in alle tijden en eeuwen der wereld, van het begiu tot aan het einde. — Doch, wij moeten, maar regt gelooven en verstaan, dat Hij komt van den Vader en dat Hij werkt door den Heiligen Geest, ten einde wij met ons geloof, dan altijd mogen berusten, op den *drie-eenigen* God, die altijd woont in Christus, als onzen Verlosser en Middelaar. — Wat konnen hier nu, niet al heerlijke dingen gezegd en aangehaald worden, van dezen gezegenden *Verlosser*; en hoe wonderlijk Hij Zijne kerk alreeds behouden en verlost heeft, tot nu toe, en haar ook nog wijders, zal blijven behouden en verlossen, tot den einde toe! (1) Hij heeft haar verlost, bij de eerste verbreking van het werk-verbond, in het Paradijs, en heeft haar staande gehouden en bewaard, tot den zond-vloed toe. — (2) Hij heeft haar verlost, in den Zond-vloed zelfs, door middel van de Ark, toen de geheele wereld moest vergaan om hare goddeloosheid. — (3) Hij heeft Abraham verlost, uit de afgoederij, en heeft hem gesteld, tot een Vader van vele volkeren. — (4) Hij heeft Zijn volk Israël, uit het diensthuis van Egypteland verlost, door Mozès en Aäron, en heeft het vlak door de roode zee, eerst geleid in de woestijn, en daarna in het land Kanaän, gelijk Hij aan Abraham beloofd had. — (5) Hier heeft

Hij hen ook dikwijls geholpen en verlost, uit de hand hunner vijanden, en uit de grootste ellenden en zwarigheden. — (6) Ook heeft Hij hen verlost uit de Babylonische gevangenis, en heeft hen weder, voor verscheiden eeuwen hersteld in hun land, gelijk wij te voren gezien hebben. — (7) Daar op heeft Hij eindelijk, met Zijne komst in het vleesch, en door Zijnen dood, Zijne gansche kerk verlost, uit de magt der zonde, en van den toorn Gods; van den satan en de eeuwige verdoemenis, welke de groote en voorname grond der verlossing geweest is, ten behoudenis van Zijne gansche kerk. — (8) Toen heeft Hij de Heidenen geroepen en verlost, uit het rijk van des duivels blindheid en afgoderij, gelijk mede dat overblijfsel, naar de verkiezing der genade, uit de Joden; en heeft aldus Zijne kerk toen opgericht, uit Joden en Heidenen zamen, die *twee in een* ligchaam vergaderende, door het bloed Zijns kruises. — (9) Hierna heeft Hij Zijne kerk verlost, uit de tien zware heidensche vervolgingen, en heeft het licht des Evangeliums overal met kracht, in de wereld doen opgaan. (10) Eindelijk heeft Hij, door de gezegende reformatie, die begonnen is, voor ruim 200 jaren, Zijne kerk ook verlost, uit het anti-christische Pausdom en heeft dezelve, tot nog toe, in de wereld bewaard en staande gehouden. — Ziet! wat al groote en heerlijke verlossingen, de Zone Gods alreeds gedaan heeft aan Zijne kerk; welke doorluchtige, Goddelijke wonder-tooneelen zijn dit niet! hoe mag hier van die allen te gelijk, dan ook niet wel gezegd worden, en daar op toegepast, het gene er staat bij den profeet: *in alle hare benaauwdheden, was Hij benaauwd; de Engel Zijns aangezichts heeft ze behouden; door Zijne liefde, en door Zijne genade heeft Hij ze verlost.* Jes. LXIII: 9. — Ja, is het ook deze dierbare Zone Gods niet, die ieder arm geloovige in het bijzonder, bekeerd en verlost heeft, uit het rijk des satans en des eeuwigen doods, en van Wien wij daarom ook, met den Apostel moeten zeggen, *die ons uit zoo grooten dood verlost heeft, en nog verlost; op welchen wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal?* 2 Cor. I: 10. O! van Hem heeft Job al uitgeroepen, (en zoo doet nog ieder waar geloovige,) *ik weet mijn Verlosser leeft.*

Job. XIX: 26. — Nu die zelfde groote en almogende Verlosser; zal Zijne kerk altijd getrouw blijven, tot den einde toe; Hij zal haar niet begeven, noch verlaten; en zoo zal Hij, in het laatste der dagen, na den ingang van de volheid der Heidenen, ook nog eens weder gedenken aan Zijn verbond, met Zijn oude en verstooten Joodsche volk; en ziet! dan zal die *Verlosser* weder uit *Zion komen*, en zich met groote ontferming, over hen ontfermen. — En, wat zal Hij dan toch aan hun doen? — Dit wordt ons hier aangeezen.

c. *Dan zal Hij de goddeloosheden afwenden van Jakob.* Dit wil niet anders zeggen, dan dat onze Heere Jezus Christus, de groote Koning en Verlosser Zijner kerk, in dien laatsten tijd, Jakob, of het Joodsche volk, met Zijne genadige en magtige hand, weder zal bekeeren, in Zijn verbond en zalige gemeenschap zal herstellen, en alle hunne zonden, en snoode goddeloosheden, van hen zal wegdoen enz. Hiertoe zal die getrouwe *Verlosser*, dan weder tot hen komen, op eene zeer genadige en heerlijke wijze, niet lichamelijk maar geestelijk. (1) Hij zal dan Zijne *dienaren* en gezanten, tot hen zenden, dewelken Hij, met groote kracht begaven zal, om het Evangelie, allerwegen op de wereld, voor de Joden te prediken. (2) Hierbij zal Hij hun dan ook, Zijnen Heiligen Geest weder schenken, en door dien Geest, de prediking des Evangeliums, alzins onder hen zegenen, en krachtadig aan hunne harten komen werken enz. (3) Ook zal Hij dan opstaan, met Zijne almachtige *voorzienigheid*, en groote werken onder hun doen, die hen zullen overtuigen, van Zijne Goddelijke magt en genade, zoo als Hij doorgaans gewoon is te handelen, in zonderlinge bekeeringen van geheele volken of natiën: want daar is toch voor den Heere Jezus, niets te groot noch te wonderlijk; *Hem is alle magt gegeven, in hemel en op aarde* Matth. XXVIII.

En wat nu dat genadige en heerlijke werk zelve aanbelangt, dat Hij dan aan *Jakob* doen zal; dit zal hier in bestaan, *dat Hij de goddeloosheden van hen zal afwenden*, waartoe Hij dan, al dit volgende, aan hun zal doen en werken: (1) Hij zal dat blinde, doode en verstokte Joodsche volk, door Zijn Geest en Woord

dan overtuigen, van hunne snoode zonden en *goddeloosheden*, hoe zij Hem, den Heere der heerlijkheid, in hunne ongeloovigheid, hebben verworpen en gekruist; en nu, zoo vele eeuwen lang, Zijn heilig verbond hebben versmaad, ten eenemaal, gansch gruwelijk tegen Hem overtreden, en gezondigd hebben. O! welk eene levendige en gevoelige kennis, zullen zij dan van dit alles hebben! (2) Dan zal Hij hen, over deze hunne *goddeloosheden*, ten diepsten vernederen; zij zullen daar dan het allerdiepste, en hartgrondigste berouw van hebben; want ziet! dan zal die gezegende Godspraak, van den Profeet Zacharias, in volle kracht en nadruk vervuld worden, Kap. XII: 10 enz. *Doch, over het huis Davids, en over de inwoners van Jeruzalem, zal ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden, en zij zullen mij aanschouwen, dien zij doorsteken hebben; en zij zullen over Hem rouwklagen* enz. (3) Dan zal Hij, in de harten der kinderen Israëls, ook werken een levendig en waarachtig geloof, waardoor zij Hem, voor hunnen Messias en Verlosser, nu zullen aannemen, en zij zich wederom zullen begeben, onder den band van Zijn verbond enz. (4) En ziet! dan zal Hij, met Zijn dierbaar bloed, Jakobs bloedschulden, en alle hunne zonden en *goddeloosheden*, ook geheel afwassen, en die van hen *afwenden*, door eene genadige verzoening, en regtvaardigmaking; Hij zal die dan al te maal vergeven, en voortaan niet meer gedenken. (5) Ja, dan zal Hij dit volk, ook krachtdadig vernieuwen en wederbaren, heiligen en bekeeren, door Zijn Geest. (6) Hij zal hunnen staat, hunnen Godsdienst en alles, dan wederom wonderbaarlijk oprigten en herstellen, en dan met Zijn heiligdom, weder in het midden van hen wonen. O! dan zullen Jakobs dorre beenderen, wederom levendig worden! Want, indien der Joden *verwerping, de verzoening der wereld geweest is, wat zal dan hunne aanneming wezen anders, dan het leven uit den dooden?* Gelijk de Apostel het alzo beschrijft vers 15. Dit zal dan het grootste werk zijn, en de heerlijkste verlossing der kerk, die nog ooit, op deze wereld gezien is; dan zal Christus, Zijne genade en heerlijkheid, in Zijne kerk laten schijnen, veel meer, dan ooit voorheen; Joden en Hei-

denen zullen dan te zamen, onder Zijnen Rijks-Scepter buigen, en Zijn Koninkrijk zal dan, in eenen zoodanigen, gezegenden, voorspoedigen en geestelijken staat zijn, als het voorheen op deze aarde nog nimmer gezien is; en zoo zullen alle die uitmuntende Godspraken der Profeten, die van den laatsten staat der kerk handelen, nu gelijkelijk, in hare volkomenste kracht vervuld worden; doch waarover wij ons nu niet verder kunnen uitlaten.

Daarmede achten wij dezen Tekst, nu genoeg geopend te zijn, waar uit wij dan mogen zien, indien wij anders, maar verlichte oogen des verstands mogten hebben, door Gods dierbare genade. (1) Welk een groot magtig en heerlijk Verlosser van Zijne Kerk, onze gezegende Heere Jezus Christus is. O! welk een luisterrijk tooneel, van Zijne Goddelijke heerlijkheid, heeft Hij heden niet voor ons geopend! Als wij zoo eens, een geestelijk gezigt mogten nemen, van de gansche bestiering en regering Zijner Kerk, van den beginne, tot aan het einde der wereld! Wie kan die heerlijkheid van Christus, toch nagaan of uitspreken? — Wie moet er niet geheel, in de diepste verwondering en aanbidding onder weg zinken, en uitroepen al stamelende, met de Seraphinen: *heilig, heilig, is de Heere der heirscharen, de gansche aarde is van Zijne heerlijkheid* vol. Jes. VI: 3. (2) Maar o! welk een afgrond van de *onveranderlijkheid* en *getrouwheid* van Christus, den Verlosser, opent zich hier ook niet voor onze oogen? want daar heen, wijst ons de Apostel nu ook aanstonds, vers 29 zeggende: *Want de genade giste, en de roeping Gods, zijn onberouwelijk*; daar zijn geene goddeloosheden, al hebben zij ook vele eeuwen lang geduurd; en al zijn zij ook, in menigte opgeklimmen, tot den hemel toe, die Christus getrouwe liefde, voor Zijn volk en Kerk kunnen veranderen, of Zijn eeuwig zout-verbond, immer meer vernietigen. Dit zal dit arme, ellendige Jakobs volk, nog eenmaal ondervinden, in het laatste der dagen. — (3) Doch, niet alleen is Hij, een zoo magtig en getrouw Verlosser, voor Zijn oude Joodsche volk; maar even zoodanig is Hij ook voor ons, die van nature Heidenen zijn; want, indien Hij dit Zijn volk, dat zoo vast aan Hem getrouwd is, we-

gens hunne goddeloosheden heeft verstooten, enkel opdat Hij ons, Heidenen zoude aannemen, zoo is het dan immers zeker, dat Zijne liefde en getrouwheid voor ons, niet minder is, dan voor hun; en daarom al die magt en genade, die deze groote Verlosser eens zal aanleggen, aan de bekeering van het Joodsche volk, in het laatste der dagen; die wil Hij ook nog gedurig, aan ons besteden, tot onze bekeering en zaligheid; deze is de voorname les, welke wij uit het verhandelde, nu hier te leeren hebben, dat de Heere Jezus Christus, de eeuwige Zone Gods, die Zijn volk en Kerk, zoo menigmaal verlost heeft, als zij, door hunne zonden, in het hoogste verval en ellenden gekomen waren, ook onze eenige, grootmagtige helper en genadige en getrouwe Verlosser is, om onze Kerk in het gemeen, en ieders ziele in het bijzonder, van de zonden, en van alle ellenden en zwarigheden, te redden en te verlossen; en dat er buiten Hem, nergens eenige hulp noch verlossing, voor ons te vinden is. O! mijne Vrienden! het is nu hoog tijd geworden, dat onze gezegende *Verlosser van Zion*, nog eens eenmaal, van ons allen, regt geloovig gekend worde; en dat wij Hem, en Zijne Goddelijke hulp en genade, toch niet langer meer, blijven vermaden en verachten.

a Zien wij op onze *Kerk* in het gemeen, helaas! er was immers nooit een tijd, waarin wij dezen grooten *Verlosser*, meer noodig gehad hebben, dan nu tegenwoordig, daar alles zoo doodelijk vervallen en verdorven is onder ons, gelijk wij in het voormiddaguur gezien hebben? o Neêrlands Jakob (1) is nu reeds in navolging van het trouwlooze Jodendom, zoo verre van God afgeweken dat, buiten eene uitwendige vervallene gedaante van Godsdienst, wij thans naar geen waar volk van God meer gelijken. (2) Wij hebben ons grootelijks, schuldig gemaakt, aan die zelfde snoode zonden en goddeloosheden, waarom God het Joodsche volk heeft verstooten, en nu zoo vele eeuwen lang, uit Zijn huis en heiligdom verbannen heeft, alsof zij Zijn volk niet meer waren; als daar zijn: gruwelijke blindheid, onboetvaardigheid, ongehoovigheid, verstoktheid, onbekeerlijkheid, met eene geheele wereld, van allerhande verdorvenheden en

goddeloosheden, die daarmede vergezeld gaan. Helaas! deze zijn nu ook, onze heerschende zonden allerwegen, door het gansche Land geworden! zoowel als het voorheen, der Joden algemeene zonden zijn geweest. (3) Ja, wij zondigen nu ook aldus, tegen zoo menigvuldige bestraffingen, bedreigingen, vermaningen en zware oordeelen van God, gelijk ook zij gedaan hebben. (4) Zij waren en bleven in hunne zonden, geheel hardnekkig, en maakten het, hoe langer hoe slimmer; maar aldus, doet Neêrlands volk nu ook. Wat de hooge God ook al moge doen, tot onze verbetering en bekeering, het helpt in het minste niet; wij wijken hoe langer hoe verder van Hem af, en onze zonden en goddeloosheden, nemen van jaar tot jaar meer toe; de Heere roept nu ook van Neêrlands volk uit, gelijk oudtijds van het Joodsche volk: *wee den zondige volke! den volke van zware ongerogtigheid; den zede der boosdoeneren; den verdervende kinderen! zij hebben den Heere verlaten; zij hebben den Heiligen Israëls gelasterd; zij hebben zich vervreemd, wijkende achterwaarts.* Jes I: 4. (5) En hoe maakt dit onze zonden en goddeloosheid, niet van eene verschrikkelijke natuur! en zelfs veel zwaarder voor God, dan die der Joden, omdat wij, die Heidenen waren, in hunne plaats van Hem zijn aangenomen tot Zijn volk, en wij hunne zonden en schrikkelijke straffen tot een exempel, zoo levendig voor onze oogen hebben liggen. Ach! of dit eens regt konde ingezien worden! (6) Maar, indien nu de Heilige en Hooge God, de Joden, die de natuurlijke takken waren, en Zijn eigen volk, van het Paradijs af aan, nogtans niet in het minste gespaard, maar zoo zwaar gestraft heeft, en nog heden met diezelfde gestrengheid blijft straffen, alhoewel zij nu al meer dan zeventien honderd jaren onder Zijnen schrikkelijken toorn en vloek gelegen hebben; o! wat staat er dan toch, van ons Heidenen te verwachten, indien wij die vreeselijke Majesteit alzo, met onze goddeloosheid, en aanhoudende onbekeerlijkheid, zullen blijven tergen, dat eindelijk ook eens Zijn geduchte toorn, als een brandend vuur, tegen ons ontsteken zal? Wat zal er dan van ons Land en staat, volk en kerk, en van alles worden, als die ontzaggelijke God, ook eens moede zal

geworden zijn, om onze goddeloosheden, en vervloekte geveinsdheid, de laauwheid en ongehoorzaamheid, langer meer te dragen? en helaas! onze ondergang en verderf, staan nu reeds voor de deur; alles schikt en rigt zich daar nu toe, gelijk wij U, op dezen dag, zoo duidelijk, van des Heeren wege, hebben voor oogen gesteld; wij leven nu in de laatste ure, van Gods ontfermende verdraagzaamheid. O! nog maar een weinig tijds, en dan zal de Heere niet de *goddeloosheden*, maar Zijnen Geest en zegen; Zijne genade en lankmoedigheid, van Neêrlands *Jakob afwenden*, en dit zondig en onbekeerlijk volk ontblooten, ja gansch ontblooten, tot de fondamenten toe. Hij heeft Zijne wan nu reeds in Zijne hand, en Hij schudt velen van onze gemeenten, nu reeds zoodanig om en om, door vreemde en ontzaggelijke bewegingen en beroeringen, dat zij nu wel haast, als kaf in den wind, verstrooid zullen worden. En (7) ach! als de Heere de kerk van Nederland, ook eens zal verwerpen en verstrooijen, gelijk het Joodsche volk, dan zullen wij, zoo eene vaste en zekere belofte van God niet hebben, als zij hebben dat Hij ons, na vele dagen, nog eens weder zal bekeeren en aannemen, en de *goddeloosheden* van ons afwenden; want de Heidensche kerk, heeft wel in het gemeen, die zelfde beloften als de Joodsche kerk; maar ieder bijzonder deel daarvan, heeft zoodanige beloften niet; God heeft eene groote menigte, van Christen-kerken op de wereld, die uit de Heidenen vergaderd waren, om hare goddeloosheid en onbekeerlijkheid, geheel uitgeroeid, dewelken Hij nooit wederom zal herstellen, gelijk hij de Joodsche natie nog eens doen zal. Het *ligchaam* der Heidensche Kerk, zal Christus op de wereld, wel altijd bewaren en verlossen, want daar heeft Hij ook Zijn eeuwig trouw-verbond, mede opgerigt; maar alle verrotte en ondeugende leden, zal Hij daar geheel van afsnijden, en die voor altijd weg werpen, zonder hen ooit weder aan te nemen.

b Wat behoorde, in eenen zoo gansch droevigen tijd, van algemeen verval en goddeloosheid, waarin de Heere niet, als een *Verlosser*, maar als een streng wreker, en verderver van ons allen, eerlang staat te komen uit Zion, dan nu een ieder onzer hier niet, voor

de behoudenis en de genadige verschooning, van zijne eigene ziele in het bijzonder, nog ernstig te zorgen en te waken, ten einde wij die, uit het algemeen verderf, als een buit mogten wegdragen, gelijk Loth zijne ziele oudtijds droeg, uit het schrikkelijk verderf van Sodom. O! mijne Vrienden! deze behoudenis is heden de groote zaak, van des Heeren last, waarop wij nog wat nader moeten aandringen, als het bijzonder oogmerk, van dezen plegtigen dag. Gij hebt gehoord, van het Joodsche volk dat, eer God hen verstiet, en hen ganschelijk liet verderven, door de Romeinen, Hij nog een klein overblijfsel onder hen had, naar de verkiezing der genade, dat Hij eerst nog wilde bekeeren en vergaderen, door den dienst der Apostelen, en zonderen hetzelfde, van het andere ongeloovige en ongehoorzame volk af, dat Hij wilde verderven, en als kaf verstrooijen, in de vier winden des aardrijks; en daarom heeft Hij het Joodsche volk, nog omtrent een tijd van veertig jaren, na den dood van Christus verdragen en verschoond, eer Hij eene volëinding met hen, en hunnen staat maakte. Maar ziet! even zoo heeft de Heere hier nu in Nederland, ook nog een klein overblijfsel van uitverkorenen, dewelke Hij niet wil vernielen of bederven, met het andere goddelooze, en verworpene volk. Deze weinige uitverkorenen, wil de Heere, de Verlosser van Jakob, nu nog eerst roepen en bekeeren, door Zijn Woord en Geest, eer Hij Zijn heiligdom in Nederland, geheel wil verwoesten; Zijnen kandelaar aldaar wegnemen, en eene volëindiging, met Zijne genaderijke inwoning onder ons, wil maken. En ziet! hier toe, is de almognde en barmhartige Verlosser! onze Heere Jezus Christus, nu nog met kracht arbeidende en werkzaam; daartoe worden nu die sterke schuddingen en bewegingen, in vele gemeentens, van Zijne Goddelijke hand verwekt, om het dood en hardslappend volk wakker te maken; daartoe dienen ook nog, alle die zuivere en ernstige genade middelen, welke de Heere nog, onder ons laat blijven, en waardoor Hij nog werkt, aan des volks bekeering; dat weinig uitverkoren zaad, dat er in Nederlands diep vervalten, en bedorven kerk nog overgebleven is, wil de Heere daar nog eerst uitdorschen, om het nevens

diensten, daar gij toch vijanden zijt en blijft van Christus, en van het waarachtig licht van Zijnen Geest, en van een regtschapen werk van boete, geloove en hartgrondige bekeering; o! wij moeten u zeggen, van des Heeren wege, dat de dag nabij gekomen is, waarin Hij u zal doen ondervinden, dat u alle deze werken, geen nut zullen doen: maar dat dit kleed voor u te kort, en dit bedde voor u te smal zal zijn; weet voorzeker! dat uw vertrouwen zal zijn, een huis der spinnekoppen; en dat als God u wegen zal in de weegschaal Zijns heiligdoms, gij dan met alle uwe werken, en schoone religie, nog ligter dan kaf zult bevonden worden. Helaas! of gij dan nog in tijds mogt ontwaken, uit dezen strik des duivels! dat gij uwe ijdele en verrotte steunsels eens mogt wegwerpen, en uwe zielen in een waarachtig geloof, eens mogt wenden, tot den grooten Verlosser, den Heere Jezus, om door Hem behouden te worden, eer Hij de deur Zijner genade, voor eeuwig voor u zal toeluiten; dat gij wel zult zoeken in te gaan, maar niet zult kunnen.

(3) En gij geveinsden! half bekeerden, en bijna-Christenen! die wel den naam hebt, dat gij leeft; maar die nog dood zijt! O! *doorzoekt u zelve naauw! ja, doorzoekt naauw, gij volk, dat met geene lust bevangen wordt, eer het besluit bare enz.* De Heere is moede geworden, om uwe laauwheid en geveinsdheid, langer te dragen; Hij zal haast tot u komen, en met u ten gerigte gaan, om uwe huichelarij te openbaren, en om u naakt uit te schudden; gij zult niet altijd, dat getrouwe en ziels-ontdekkend woord van God, zoo versmaden en verachten, en daar zoo moede van worden en zeggen: dit woord doet toch geen vrucht onder ons; het is toch maar een smake-loos man; want ziet! de Heere heeft nu reeds begonnen, Neêrlands Jeruzalem, met lantaarnen te doorzoeken; dat woord van den Profeet, wordt nu al vervuld, in sommigen onzer gemeentens; *de zondaren te Zion zijn verschrokken; beving heeft de huichelaren aangegrepen; zij zeggen, ja zij roepen en schreeuwen nu al luide uit, tot beroering van Kerk en Godsdienst, Wie is er onder ons, die bij een ver-teerend vuur wonen kan? — Wie is er onder ons die bij eenen eeuwigen gloed wonen kan* Jes, XXXIII:

14. — En zouden dan de oogen des Heeren hier bij ons, ook niet naar waarheid zien? zoude Gods allerheiligste dienst en Woord, hier dan in eene eeuwigdurende smaadheid, en tot eenen aanstoot onder dit volk zijn? zouden zij, met dat ongetemde en hardnekkige Israël, altijd blijven hunkeren naar die vleeschpotten van Egypten? — O! ik zeg u, dat de Heere Zijnen grooten en vreeselijken Naam, hier nog eens zal heiligen; en dat Hij het laauwe volk, uit Zijnen mond zal uitspouwen. Ach! bekeert u dan toch, tot den Heere uwen God! eer hij het duister voor u make, en dat uwe voeten zich zullen stooten, aan de schemerende bergen; want weet voorzeker! dat de Heere alle uwe twistingen en murmuringen, reeds lang gehoord heeft, en dat Zijn toorn zeer, tegen u lieden ontstoken is. Nog zegt gij lieden: *de weg des Heeren is niet regt. Hoort nu, o huis van Kralingen! is mijn weg niet regt? — zijn niet uwe wegen onregt?* Ezech. XVIII: 25. Zijt gij niet een laauw en een onbekeerlijk volk, tot op dezen dag toe? — Waarom is dan de weg des Heeren niet regt? omdat gij lieden daarop niet wandelen wilt, maar liever wilt wandelen, naar uwes harten goeddunken. O! gij dwaas en onzinnig volk! hoort dan toch nog heden des Heeren woord.

(4) En gij verlegene en bekommerde zielen, die daar treurt over uw gemis van den Heere Jezus, en dagelijks nog leeft, onder de vreeze des doods; die niet weet wat gij doen moet, om bekeerd en zalig te worden; (1) o! wacht uwe arme zielen toch, voor die zoetvoerende en verleidende middelen, van sommige lieden, die daar arbeiden, om diergelijke beroeringen en bewegingen, onder het volk maar gaande te maken en te ontsteken, als er nu in andere plaatsen zijn; even als of deze zoo de regte wind des Geestes ware, die er moest waaijen om u te bekeeren! helaas! hier schuilt een listig bedrog des Satans onder, om de arme menschen veel meer, op zoo een werk van beroering te doen staroogen en wachten dan op de aangebodene genade en hulpe, van den grooten Verlosser Christus in Zijn Woord. Denkt toch niet, dat deze, zulke dierbare en regt geschikte middelen zijn, om u te bekeeren; even daarom omdat zij konstig aangelegd en ingerigt worden, om

de hartstogten, van eene geheele vergadering, wakker in beroering te brengen! — Daar liggen waarlijk dieptens, van des duivels bedrog en arglistigheid, in een zoodanig werk; het loopt toch alles subtiel of heimelijk, in een geest-drijvers kanaal; het is het vreemde vuur van Nadab en Abihu, dat God verboden had te brengen op Zijn altaar. En ziet! dit woord des Heeren, past op zulken werk: *ziet gij allen, die een vuur aansteekt, die u met spranken omgordet; wandelt in de vlamme van uw vuur, en in de spranken, die gij ontsteken hebt; dit geschiedt u, van mijne hand, in smarten zult gij lieden nederliggen*; Jes, L: 11. (2) O! mijne Vrienden! wij moeten u in den Naam des Heeren, ernstig vermanen, dat gij u, voor alle onbedaarde beroeringen der hartstogten, en voor allerhande luidruchtig werk, waardoor de Satan, in deze dagen, zoo vele blinde zielen ellendig verleidt, met Gods genade, zorgvuldig hebt te hoeden en te wachten! — Ziet! nabij u is het woord, in uwen monde; dit is het woord des geloofs, dat wij prediken. Met dat woord van den levendigen God, moet gij stil, bedaard, verstandig en geloovig leeren handelen! — Hierdoor spreekt de Heere zelve, tot u van den hemel, en openbaart u Zijnen genadigen raad en wille, dat er nu reeds tot ons heidenen, een Verlosser gekomen is uit Zion, om de goddeloosheden van ons af te wenden. Dit is het woord des geloofs; dat moet maar alleen, met een waarachtig geloof, van u aangenomen en ontvangen worden, door de genade des Heiligen Geestes. Een aasje waar, opregt en hartgrondig geloof, aan dit dierbaar woord des Evangeliums, is voor God wel duizendmaal aangamer, dan alle die onbedaarde beroeringen, vrees, angsten enz., — waar de geveinsden en verworpenen, met den Koning Achab, dikwijls de beste en luidruchtigste rollen, in kunnen spelen. O! mijne Vrienden! zoekt toch alleenlijk maar, in deze nare tijden, naar een stil, bedaard, ootmoedig en opregt geloof, aan de heilige Evangelie-waarheid! arbeidt toch maar, dat u de Heere zelve, door de werking van Zijnen Geest, daaraan eens regt geloovig wil maken: (a) dat het Zijn eigen, Goddelijk Woord is, dat Gij dagelijks leest, en in uwe handen hebt, en dat gij in de gemeentehoort prediken. — (b)

Dat de Heere Jezus Christus, de ware, eenige, almachtige en genadige Verlosser, voor uwe arme zielen is; en dat alles in Hem te vinden is, wat gij tot uwe zaligheid van noode hebt. Die dierbare Heiland en Verlosser wordt u heden nog aangeboden! Hij staat nog te kloppen aan uwe deur; Hij arbeidt nog, om u te verlossen en zalig te maken. Och! komt dan toch eens, opregt geloovig tot Hem! laat varen, al dat ijdel hunkeren, naar eenen zoo beroerenden wind des Geestes, als men u nu zoo konstig, aan het hoofd wil praten! — O! mijn volk! die u zoo leiden, die verleiden U! Maar wij hebben niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus en dien gekruist. Hier hebben wij nog den bijbel voor ons liggen; dat is Gods eeuwig blijvend Woord; daar roept de groote Verlosser u allen tot Hem; en daar verzekert Hij u, dat Hij niemand zal uitwerpen, die maar opregt geloovig tot Hem komt; Hij zal de goddeloosheden afwenden van Jakob; en Hij zal ook de uwe afwenden. O! arme verlegene zondaren! als gij maar tot Hem wilt komen, en Hem wilt omhelzen, en aannemen voor den Heere, uwen Verlosser; Hij zal u, uwe goddeloosheden ontdekken en bekend maken; Hij zal er u geheel over vernederen; Hij zal u door Zijn bloed verzoenen; Hij zal er u ook van heiligen en bekeeren. Dit is dan nu maar de groote zaak, gij moet maar eerst, van alle, van alle andere dingen afzien, en als verlorene zielen, tot uwen getrouwen en dierbaren Verlosser, den Heere Jezus komen; gij hebt maar een hand des waren geloofs noodig, zoo zult gij voor eeuwig zalig zijn. En ook Hij, wil zelfs u, zoo een hand des geloofs geven, want Hij heeft beloofd dat, als Hij verhoogd zal zijn, Hij ze dan allen tot Hem trekken zal. Och! zoek dan maar den Heere alleen, terwijl Hij te vinden is; en roept Hem toch aan, terwijl Hij nu nog nabij is! gebruikt hiertoe naarstiglijk, den dienst Zijner getrouwe knechten, en laat ze geheel varen, die toch maar met looze kalk, aan uwe ellendige blinde zielen pleisteren, en die u niet terstond naar Christus, en het geloof leiden.

(5) En wat voor het laatst, Ulieden belangt, o! gij bekeerd volk van God! verlost des Heeren, met een enkel woord, hebben wij u maar te zeggen, dat

aan het regt gelooven en gebruiken, van deze verhandelde waarheid, uwe gansche pligt, troost en zaligheid, ten eenemaal hangt: *de Verlosser zal uit Zion komen, en zal afwenden de goddeloosheden van Jakob.* — O! dit is de grond van het Christen-geloof.

(1) Geloofst alleenlijk aan, en in dezen getrouwen, magtigen en eeuwigen *Verlosser*. (2) Erkent Hem, voor dien grooten en eenigen *Verlosser* Zijner Kerk, van alle Zijne geloovigen, en van uwe eigene zielen. (3) Arbeidt om Hem, door Zijn Woord en Geest, toch meer te leeren kennen, en u in geloove steeds nauwer met Hem te vereenigen. (4) Och! legt toch nu voor Hem neder: Land, Kerk, Bijbel, Godsdienst, het onbekeerde Heidendom, het verlaten Jodendom enz.; en daar benevens ook u zelve, uw huisgezin en familie; uw volk, uwe vrienden en bekenden; werpt het alles altemaal toch nu in geloove neder, op dezen Rotssteen der eeuwen, wiens werk volkomen is! hangt en kleeft ganschelijk, aan die belofte van het eeuwige trouw-verbond; leeft en sterft daarin, met Jakob: *dat de Verlosser zal komen uit Zion, en dat Hij de goddeloosheden zal afwenden van Jakob.* Ik, arm man, zal mijnen geringen dienst op dezen dag nu eindigen, zoo als Gods Geest den bijbel ook eindigt Openb. XXII: 16—21. *Ik, Jezus heb mijnen Engel gezonden, om u lieden deze dingen te getuigen, in de gemeenten. Ik ben de wortel en het geslacht Davids, de blinkende morgenster. En de Geest en de Bruid zeggen, komt. En die het hoort, zegge komt. En die dorst heeft kome; en die wil neme het water des eeuwigen levens om niet. Want ik betuig aan een iegelijk die de woorden der Profetie dezes boeks hoort: Indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal over hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn: En indien iemand afdoet van de Woorden dezer Profetie, God zal Zijn deel afdoen uit het boek des levens en uit de heilige stad, en uit hetgene in dit boek geschreven is. Die deze dingen getuigt, zegt: Ja ik kome haastelijk, Amen. Ja komt Heere Jezu.*

De Genade van onzen Heere Jezus Christus zij met U allen. Amen.

BIDDAGS-PREDIKATIE.

UII

H O Z E A VII: 8, 9, 10, 11.

Vers 8. *Ephraïm is een koek, die niet is omgekeerd.*

Vers 9. *Vreemden verteeren zijne kracht, en hij merkt het niet; ook is de graauwigheid op hem verspreid, en hij merkt het niet:*

Vers 10. *Dies zal de hovaardij Israëls, in zijn aangezigt getuigen, dewijl zij zich niet bekeeren, tot den Heere hunnen God, noch Hem zoeken in allen dezen.*

Vers 11. *Want Ephraïm is als eene botte duif zonder hart.*

Het is een opmerkelijk woord van David Psalm LXXXIX: 18, alwaar hij tot God zegt: *Gij zijt de heerlijkheid hunner sterkte*, hij wil te kennengeven dat God *de heerlijkheid*, en *de sterkte* van Zijn volk is, en dat zij dien hoogen, en algenoegzamen Heere, in het midden van zich hebbende, en naauw met Hem vereenigd zijnde, dan alle genade, zegen, voorspoed en heerlijkheid, wijsheid en sterkte, zeer overvloedig genieten, en dan een gelukkig volk zijn, waaruit dan ook noodwendig volgt dat, wanneer een volk, den Heere hunnen God, trouweloos verlaat, en Hem ook noodzaakt, door hunne zonden en goddeloosheden, van hen te wijken, zij dan terstond alle hunne heerlijkheid en sterkte, wijsheid, Godzaligheid, vrede en voorspoed, en alles wat hen gezegend en gelukkig kan doen zijn, geheel moeten verliezen, en een zeer veracht en rampzalig volk moeten worden. O!